

Varuh človekovih pravic RS

Zadeva : vabilo dopis št. 7.0 – 2/2017 – 172 – OC, z dne 12.12.2017
PREDLOGI tem za delovanje urada Varuha v letu 2018

Društvo DUO, Odbor za lepšo Staro Šiško, je pripravilo nekaj **delovnih tem z vprašanji**, ki so že dalj časa prisotna v naši družbi glede problemov na področju urejanja prostora in varstva okolja

1. Kaj lahko urad Varuhinje stori, da zaščiti javne površine pred divjo privatizacijo? Ponovno in dodatno angažiranje Računskega sodišča?

Gre predvsem za pomanjkljivo ravnanje pri evidentiranju in opredeljevanju »grajenega javnega dobra« na vseh nivojih in področjih, tako v dokumentih, kot na terenu.

Računsko sodišče je že v letu 2012 izdalo poročilo, ki obvezuje vlado, da dopolni zakonske določbe tako, da bodo javne lastnike obvezovali roki, in da predpiše sankcije – od tega ni izvršenega nič

Dejstvo je slaba prezentacija »grajenega javnega dobra« v prostorskih aktih (ki je edina grafična predstavitev tako opredeljenih površin) – tako obstoječega, že zgrajenega, kot šele načrtovanega – v predstavitvi grafik nihče tega ne razlikuje, kar vnaša zmedo v obravnavo javnih površin že v »pravnih podlagah«, posledično ali vzročno pa tudi v realnosti na terenu in v formalnih postopkih

Predlog ukrepov

- državno lastništvo nepremičnin nemudoma popisati in evidentirati v zemljiškem ter ostalih dveh katastrih (katastru stavb in v komunalnem katastru), enako terjati od občin;
- povečati nadzor resornih ministrstev (predvsem MOP) nad vsebinami in postopki sprejemanja občinskih prostorskih aktov (DUO je nedavno naslovalo na MOP (še prej pa na MOL) pripombe na vsebine OPN MOL ter SD za OPN MOL, vprašljivo pa je, če bo odziv na to, in popravljeni prikazi v OPN MOL - ID)
- v določila ZVEtL-1 je treba vnesti obvezo preverjanja stanja potencialnega grajenega javnega dobra vzporedno z odločanjem o funkcionalnih zemljiščih
- vpeljati bo treba direktni inšpekcijski nadzor nad izvajanjem urbanističnih (prostorskih) aktov ter nad urejanjem formalnih obvez države in občin na področju evidentiranja nepremičnin v javni lasti – problem bodo finančna sredstva in zaposlitev dodatnih kadrov

2. Kaj lahko urad Varuhinje stori, da inšpekcijske službe v državi delujejo polno učinkovito, kot je to v navadi v Avstriji ali v Nemčiji, in ne arbitrarno po internem (javnosti nedostopnem) izboru problemov (s čimer pol zakonodajnih določil izpade iz nadzora)?

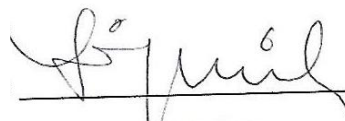
- Dosedanje intervencije preko Varuha človekovih pravic, da se uredi učinkovitejše delovanje služb inšpekcijskega nadzora, še niso uspešne – treba bo postaviti dodatne zahteve inšpekcijam, da delo opravijo dosledno (problem Stara cerkev sv. Jerneja, z okolico, v Spodnji Šiški, Ljubljana)
- Povečati in vpeljati bi bilo treba PREVENTIVNO delovanje inšpekcijskih služb na področju gradenj – problem bodo finančna sredstva za zaposlitev dodatnih kadrov

3. **Kaj lahko urad Varuhinje stori, da bi inšpekcijske službe v državi** delovale tako, da dovolj hitro in ažurno ukrepajo ob vsakem začetku nedovoljenega posega v prostor, ne pa potem, ko so objekti že v rabi (bivalni ali gospodarski), in se »izsiljujejo« na podlagi teh dejstev legalizacije
Ustavno sodišče je nedavno izdalo odločbo, ki prepoveduje rušitve »črnih gradenj« samo na podlagi sklepa inšpekcijskih služb, če so gradnje bivališče oziroma naseljeno domovanje.
 - V Sloveniji je dejstvo zelo slab nadzor nad postopki gradenj v prostoru, kar izpostavlja rzsodba Ustavnega sodišča, ko prepoveduje rušenje že naseljenih stavb brez sodnih odločb; alternativa temu je, da je treba nadzorno in dosledno ukrepati že v obdobju pričetka nedovoljene gradnje
 - Da bi proces intervencij inšpekcije potekal učinkovito, je treba odpraviti »interno listo« prioriteta izvajanja inšpekcijskega nadzora (gre za neke vrste »tajni uradni list«) in zapolniti vse inšpekcijske službe v državi z ustreznim številom dovolj strokovnih kadrov; tak pristop k problematiki je za državo še vedno cenejši, kot pa vzdrževanje velikega števila sodnikov po sodiščih, kamor se morajo zatekati prizadeti državljani, če inšpekcijske službe ne opravijo svojega dela preventivnega nadzora nad izvajanjem državne zakonodaje; tudi razne vrste »civilnih iniciativ«, ki se aktivirajo na področju problemov okolja (vedno v prostoru) bi lahko delovale bolj proaktivno, kot pa destruktivno.
4. **Kaj lahko urad Varuhinje stori, da se preuredijo določila nove prostorske in gradbene zakonodaje, ki so lahko ustavno sporna zaradi onemogočanja sodelovanja javnosti?**
 - Ustavno sodišče zahteva spremembe določb prostorskih in gradbenih zakonov glede odstranjevanja nelegalnih gradenj, in posegov inšpekcijskih služb, ob tem bi bilo pa treba tudi ponovno preveriti še ostala določila
 - Nekatera so v škodo participaciji javnosti v postopkih poseganja v prostor in s tem varstva okolja.
 - Ocenjujemo, da je »komisijsko odločanje« vlade o prevladi »enega javnega interesa« nad drugim take vrste problematično določilo (poleg drugih s podobnimi posledicami). Slab zgled takega delovanja je zadeva Magna – Steyr, podobno se nakazuje za zadevo Plečnikov stadion in gradnjo BŠP.
5. **Kaj lahko urad Varuhinje stori, da se pospeši delovanje državnega pravobranilstva** – v primerih zakonskih kršitev varstva javnega interesa za zaščito javnih površin, namenjenih vsem, zavrača svojo udeležbo ali nadzor v rednih postopkih
6. **Kaj lahko urad Varuhinje stori, da se pospeši delovanje javnega tožilstva** – v primerih kršitev varstva javnega interesa za zaščito okolja, zaščito javnih površin namenjenih vsem, pred privatizacijo, ter podobnih področij »javnega interesa«
 - Preveriti bi bilo treba, kolikokrat je javno tožilstvo že interveniralo pri opisanih problemih?
 - Pridobiti bi bilo treba pregled opravljenih nalog – in kako uspešne so bile, ter vse javno objaviti
7. **Kaj lahko urad Varuhinje stori, da se prepreči ignoriranje oziroma slabo spoštovanje EU okoljevarstvenih direktiv s strani državnih organov in inštitucij**
 - Slovenija je bila že večkrat na vrsti za opomine, in tudi kazni, s področja neizvajanja EU okoljevarstvenih direktiv. Prav bi bilo, da se o tem zbere podatke, ter se jih javno objavi.
 - Prav tako bi bilo treba izpostaviti vse pristojne ministre, ki so (bili) sokrivi za zanemarjanje EU obveznosti in s tem za plačevanje finančnih kazni iz davkoplačevalskega denarja. Dobiti bi morali vsaj javni opomin, če ne kakšno obtožbo in obsodbo na podlagi Kazenskega zakonika.

- Veliko nepravilnosti se dogaja zaradi slabe implementacije okoljevarstvenih obveznosti (EU Direktive) že v prostorske akte; samo z novo zakonodajo se temu v praksi ne bomo izognili
- Veliko nepravilnosti v prostoru in ob tem v okolju se dopušča zaradi slabega nadzora nad pravilnostjo izdelave in izvajanja prostorskih aktov
- Povečati bo treba nadzor resornih ministrstev (predvsem MOP) nad vsebinami in postopki sprejemanja občinskih prostorskih aktov
- Povečati in vpeljati bo treba PREVENTIVNO delovanje inšpekcijskih služb na področju okolja – problem bodo finančna sredstva za zaposlitev dodatnih kadrov

V imenu Društva za urbano okolje DUO, Odbora za lepšo Staro Šiško

Predsednica
Martina Lipnik, u.d.i.a.

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'M. Lipnik', written over a horizontal line.